

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

БРОЈ 40.

НА ЦЕТИЊУ, У СУБОТУ, 13. СЕПТЕМБРА (23. РУЈНА) 1873.

ГОДИНА III. (V.)

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“ излази један пут недељом. Свеже: за ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ год. 4. 6; по гд. 3; четврт год. 1. 50. и. За СРБИЈУ год. 1. 7; по гд. 3. 50.; четврт 1. 15. и. За сва друга земља год. 1. 8; по гд. 4. 1; четврт год. 2. За остале плаћа се за ред 5 новчаница. Продајна и сви наруџбе шаљу се администрацији, и доноси уредништву на Цетиње.

Телеграм „Гл. Црногорца“.

БИОГРАД, 11. сеп. — За уставнеке адреса скупштини овако гласи:

„Ваша Скупштина! Кад скупштина види у овојј средњи свога племенитог-владарца и кад владаоц старијни се неуморно око унпређења идеја отачбине у овако озбиљном и тешком премени очекује родољубиве потпоре, онда је и народно представништво готово, да се одзове В. Скупштини оних родољубив и оданости, које се од народне скупштине с правом очекује и моје је народ српски вазда осведочавао према славном дому Обреновића.

Господару, зајма је тежак положај, у коме се данас Србија наводи. Народ наш на граници као што и В. Скупштина напомиње, узнемирен је у своје домаће спокојство. Прикупљање голеке појене снаге на граници нашој од стране отоманске порте, која заузима пријатељски положај према Србији отрже нам једну браћу и наше од својих поља и огњишта и принуду га да са оружјем у руци коти на безбједност наше земље како на западној, тако и на источној граници њезиној.

Народ српски, који је ову милу доживину ичеж и краљу одкуно, добро се опомиње овијех ријечи Ваше Скупштине, у прокламацији од године 1872: „да би грешно било изгубити и најмању тежицу наших отаца а мало поносно, кад неби ништа привредила“. Те су ријечи остале дубоко урезане у срцу сваког Србина. Добро је, да се сјетимо овијех ријечи у садашњем тренутку.

Видјемо је, да би, али је. Господару, не мање озбиљна и воља српског народа, да се нађе на истини свога положаја. За то скупштина у име српског народа овим свечано изјављује, да је народ наш готов, да заштити своју отачбину, да одбрани своју слободу и да очува тековину великога Милоша и њених дједова.

Нема оне жртве, коју Србија теби у то име подијела неби на свети олтар наше доживине. На глас Ваше Скупштине народ је готов, да као један човек стане на бранак своје драге доживине.

Господару, вјековјечне патње принудите нашу браћу у Босни и Херцеговини, те усталоше, да се с оружјем у руци боре за своја човјечанска и народна права. Пролјевање крви њихове пријатеља наша братска осјећања. Њихов очигла глас, налази племенитог одзива и у осталом свијету. Ми не можемо, ми не смијемо бити равнодушни према њиховој слободи.

Скупштина је провинула најдубљим осјећањем захвалности, што види, да ће Ваша Скупштина настојати, са својом владом, да се узнемирен крајини коначно успокоје и нашој патекој браћи стално задовољење прибави, и на овом патриотској путу може В. С. потпуно рачунати на народ српски. Он је готов да и у то име стави на расположење В. С. сва средства, која би потребна била, да се овај велики задатак сретно изврши.

Народна скупштина изјављује у име народа српског и одје готовост своју на жртве, увјерена, да ће Ваша Скупштина са својом владом руководити ово велико дјело начином, који ће бити најходнији, да се Србија одзове своје познате са поносом и чашћу.

Народ је српски вазда појмио потребу слоге, па и сад види, да је то основа снаге и будућности српске.

На свршетку народна скупштина моли Бога, да наљује благослов на Вашу Скупштин и на нашу другу отачбину и да учврсти десницу српску, којом ће Србин носити високу заставу слободе, и вођом славним Обреновићима на све стране узвикнути: Живео кнез српски! Живео народ српски!

Ову су адресу потписали сви посланици. Онда у престолници пријави је с одушевљењем. Изгледа најбоље.

ЦЕТИЊЕ, 12. Септембра.

Дуго и жељно очекивану адресу српске народне скупштине пријмио смо поћас у свој опшарности.

Ма је нежеко на танко претресати. Исповједано да нас она задовољава.

Скупштина признаје озбиљан и тежак положај Србије и сматра га са два гледишта. Прво: што се на границама Србије прикупља голема војена снага турска, која пријети Србији, и друго: што су браћа њезина у Босни и Херцеговини устали на оружје за своја човјечанска и народна права.

И у једном и у другом случају скупштина свечано изјављује, да је народ српски готов на сваку жртву и да кнезу ставља на расположење сва средства, која би потребна била, да се велики народни задатак сретно изврши, с тијем увјерењем, да ће кнез са својом владом руководити ово велико дјело начином најходнијим, да се Србија одзове своје познате са поносом и чашћу.

А шта је позна Србије? На сваки начин да не може бити то, да помогне дипломатском настојању, да се Босна и Херцеговина укире, што ће рећи, да Босна и Херцеговина падну у досадање ропско стање. На сваки начин, да не може

из то бити, да истом дипломатском настојању, у бољем случају, помогне, да Босна и Херцеговина добију неке реформе или повластице, пошто је изјесно, да је то гола обмана, која није се може испунити, нити се народ у Босни и Херцеговини хоће с тијем задовољити.

Позив, прави и једини, Србије, то је, да са Црном Гором ослободи све српске земље у Турској.

А који је најходнији начин, да Србија изврши тај позив свој на понос и част своју?

О томе не може размишљања ни сумње бити, јер је само један, а тај је — рат с Турском.

Што скупштина изриком то не каже, то може имати свога оправдаога разлога, као и то што непожељно односај Србије с Црном Гором, али да је једино том мишљу скупштина заданута била, кад је адресу састављала, ми потпуно вјерујемо, јер и адреса говори да је скупштина провинула најдубљим осјећањем захвалности, што види, да ће кнез са својом владом радити, да се узнемирена Босна, Херцеговина и Стара Србија коначно успокоје и стално задовоље, а оне се коначно успокојити и стално задовољити само онда могу, кад постану слободне.

Што скупштина изјављује ово увјерење о владу, то свједочи, да је влада кнеза Милана у томе потпуно сагласна са скупштином, а не може се управно ни повисити, да би она могла имати другу мисао и њом изићи са супрот мисли и вољи народне скупштине, народу снажне и у Србији и ван Србије.

Наш пријатељ, који нам је адресу телеграма, каже, да је у Биограду адреса пријави је с одушевљењем и да су изгледа најбоље.

Ми вјерујемо то, и вјерујемо, да је не само у Биограду и Србији са одушевљењем пријави, него да ће на исти начин пријатеља бити у својој народу српском и њему братскијем народима и најошљеску и од свјетих пријатеља слободе, пријатеља наше праведне ствари, и то просто и једино из узрока, што сваки човек и сви очекују, да ће сад Србија неодољиво приступити великом дјелу народном заједно с Црном Гором, којој је до сада налагао братски односај, солидарност, рад заједнички и сигурност успјеха да чекта Србију, т. ј. ову изјаву скупштине, с којом се Србија, влада и кнез српски постављају у положај, да могу слободно радити.

Сад не треба ни члсаше оклијевати.

Околност, што се Србија због скупштинског вијећања није могла прије одлучити, да је Турској времена, да, као на границама Србије, тако и око Црне Горе прикупи већу војску. Но Црна Гора пена страха од тога, нити је то задржаву у њезиној одлучности. Народ црногорски напустио је све радове своје пољске, узео се очовидно али и драговољно у велику материјалну штету. Чинио је то с највећом утјехом и у потпуном увјерењу, да ће поћи на оно поље, које је вјековима патало краљу својом, да — ако Бог да — наш нараштај убере с њега најдрагоцјенији плод — слободу свегг народа.

Д О П И С И.

МОРАЧА, 6. Септембра. — Турска влада желећи подржати војну снагу у Колашину, поред једног табора редовне војске, која обично свакад у Колашину станује, да је окупити свих бишбозук доњег и горњег Колашина којерјавиши уираву над њима Сулу-аги Меклићу писованши га бишбозук бишбозук колашинског. Но и окупљене те војске има до 10,000 Колашинца. Обријане под великим саруком главе старца већ од 70 година Сулу-аги Меклић нових бишбозук колашински у петак вече на дан усјековања изађе са својом војском на Бјелуцу у намјери, да у суботу 30. Августа у зору удари на Катун горњоселски Васојевића у Пешива руни на Бјеласици. Превад горњоселска војска ту се десила није, него је била отишла и задржала се о доњим Васојевићима, да чекају Турке Ручице, који су им из Барана сиренили били ударити на Васојевиће. Но почем су Горњоселци сву своју чела и стоку сјестили били у поменутој Пешива руни, они су опет ту оставили уздану стражу, да им чува чела и киване. Милена, по јуначка стража горњоселска на дане уре праје зоре опали турску војску, па хитро потрчи стража да позове катун на спрежност одпора, па у томе трчању напућу на Турке, који су им катун с друге стране завокочили били. Поменути стража видећи се са свију страна опасата Турцима опали своје пушке и кроз њих продре бјежати на страну. Мали број Срба, који се у Катуну нађе на ужасни звук пушката и глас јуначких војки на оружје, али Турци на загон потрче катун и из саме једне најгорње колибе турски пуцају пљигене 100 оклица. Али к осталој страни у Катуну налетећој се Турци противу јуначког бранења страже српске не могуће се примаћи. По колико год се стража јуначки бранење готови бијаше подићи мнозини турске војске. Пошто је тај бој био на самој нашој граници, на једном у близости браду стајала је од неколико људи наша стража, која видећи ужасни бој и чујући тужни у колијевкама и на материјним рукама невинне дјечице плач обичних Црногораца

припојећим јуначким гласом поданику и на јуначко поскоке једну своју прекограничну јуначку браћу. Турци чујући јуначки глас с црногорске границе упушташе се као од грома и побјегу од катина, који им већ бојаше повољном жртвом пасти. Колико до данас дозата могах у томе боју погинуло је осам рањенијех 12 Турака на мртво. Турци поред грдних губитка свога задовољни се жордоше су три главе, које ту посјекосе.

У првеним чакширема старац новикозашински билбаша Суло Мехић разљућен, што му ударио на горњоселски катун за руком не испале окупљену своју војску одесе, да с њим удари на прошењске Србе. Он с војском почне на Стриничи код кућа Мушовића, одакле је у уторник 2. о. к. ударио на Прошењске. Прошењски Срби предвођени манастира Добриловице каљуђером Михајилом Дожићем дочекају јуначки Турке; али пошто се мали број Прошењца не могаше одржати толикој војсци турској почну се навраг узмицати све докле до су у измишљу нишли згодни положај, ће виђоше, да могу с успјехом Турке причекати. Ови Турке ту зауставе. У томе присије са својом четом Срба и Ристан Шарца, који са својим друштвом подкријеви Прошењске. Турци видећи да су на се Срби јуначки олурили окрену леђа и почну бјежати навраг. Срби видећи побјег турске, јуначки их похерују пушкама у руци. У томе боју погинуло је преко 10 Турака, међу којима је Кољини изгубио најбољег по кући и гласу јунака Анзату Мушовића са Стриниче, Фелиз Калнића, који се у Кољини јуначком одликовао тај дан Турци изгубише, и колико дозата могах до данас још му не знаду сврти ни живота. У овоме боју ранио се у руку каљуђер Дожић. Рана му није опасна. Турци враћајући се убише двојицу своје раје, који нехтејаше са својом браћом избјећи, него бијашу напредовали и у будућег трипте пасуће турско. То је било све јуначтво до сада поново бијаше.

Истога дана, кад је био прошењски бој, био је жестоки бој у Васојевићима. Васојевићи, које предводи већ познати јунаци Панто Цемовић и Васо Санчић јуначки дочекају Турке и гране их ножем и пушком у руци похерују до самог грда бералског. По чистом извјешћу погинуло је преко 20 Турака и два пута их је толико рањенијех. На васојевићку војску онај дан грвали су непрестано два турска топа, да тобом с њима Србе упушташе, али Васојевићи знајући, да само несретнога топ бије, нишало се турских топова не упушташе. Срби су у томе боју изгубили тројицу своје дружине.

ТРЕБИЊЕ, 2. Септембра. — У четвртак 9. Септембра (по рим.) околинасте устани масеру на Зубце и тврђаву на Граб без отвора. Устани паша главни заповједник од 5 табора низама у Требињу пољеде овако су три табора и са три четири стотине вјештих Турака. Почесе 4 това пољска и 40 коња воде која је онакошњој војсци нестинула. Окршај је трајао једне два сахата. Погинули су три аскера и један официр рањен, колико је било рањеније и је ли колико погинуло или се ранило од усташа, не зна се.

У петак (10. Септ. по рим.) дође са Билеће вједет паша са три табора војске и 100 бишбозука и са 6 топова (dreifinder) да прихити тајин из Требиња. Кад се сутри дан повртно дочекаше га устани између Кленка и Моска. Не сједоше напред, него одмах са врх главе више Требиња трублетом зазвасе помоћ из Требиња. Оде им један тabor и сви Турци ко пушку носи. Међутим устани не дагу бише него неколицина јуришаше на тајин, а виши дан оборисе огњ из пушка. Бој је трајао три четири сахата. Зна се по чисто да су погинули 3 солдата, 1 официр и 1 вјештица Бошњак. Је ли било више жртвених и колико рањених то се никад до сад по чисто није знало ништа ће, јер Турци најстрожије крију као змије ноге. Остале устани 11 това брашна и ориза, а десетак испрејецали конове те се све просуло.

Оба више поменути два паше има пет мест дана, обновише брзбав са новим дирекцијом и живцом између Требиња и Билеће али сутри дан устани разорише директе и живцу.

Сервер паша председник париградског жупништва, изасланик у комисију са пет председника јевровских велевласта, видећи да му се

пајера изјавио. Дао је наштавати мноштво прогласа на све побуњене крајеве обећавајући опроштење, опће од стране Султана, а к току злата брда и сребрне долине ако се покоре. Ове прогласе разносе свуда појестина несретна раја која је заостада наоколо вароши. Сва је прилика да ће му и овај покушај одговорити од колико? — ту га није.

Требињски Турци још се доста чудно у гаврету држе, а као бајаги да је њихово јуначтво и побједа над рејом. Не кад промисле да их прид змија чека без жита, масла, скорупа и пастрне са њиховим читлаку подјекну као рањеник, има да их нико не чује.

Кад су поробили шумски манастир и кад се вјешти Турци с пљачком повратили, ради веће подруге закону хришћанском, викаху кроз чаршију „господи помози!“, јер носашу свакојаким књига и покушешта што су у цркви нашла и по данас опустошеним ћелијама.

(И. В.) ПЕТРОГРАД, 1. Септембра. — У овјешком јавном исењу учинила се овјех дана велика пројена. Телеграмне са Цетиња објавио да у новинама „Руски мир“ и особито објави: црногорског митрополита преосвештеног Илариона учинили су дубоко упечатљиве у руском друштву. „Руски мир“ је услед тога одмах отворио подписку и такође словенски комитет рјешено се да купи прилоге и новце у корист Херцеговаца и Бошњака. У опште почеле су све новине писати у корист Херцеговаца, имено „С. Петербург. Вједо“, „Новости“ и такође „Голос“, који је до сада мучао. Надамо се, да неће залудо очекивати знаке братске љубави са стране Руса. Генерал Фадјев је написао врло лијепу прокламацију у једном уводном чланку „Руског мира“, која је потресла са сваким Русом.

У „Руској свемир. илустрацији“ налазе се портрети војводе пона Богдана Зимоњића и Миће Љубибратића са описаним.

У истим новинама приложена је „карта Херцеговине и Црне Горе“ састављена г. Јованом Вандиком.

Такође и новине „Руски мир“ објавиле су „карту Босне, Херцеговине и Црне Горе“ и издао је својим читоцима. Из тога се види, да се је руска публика врло душевно одазвала о својој страдајној браћи на југу.

О Г Л А С.

„СРЕБИН“ и „СРПКИЊА“
календари за народ
за преступну годину
1876

излазе из штампе о Крстовудне.

Који желе оба календари имати: било за свој рачун било у комисију нека се што прије обрате на потписаног.

Цијена је „Србину“ 25 нов. или 3 гроша, а „Српкиња“ 20 нов. или 2 гроша. Ко наручи 100 колада за тог год новац добија 30%.

Без наручбине не шаље се већ никоме.

У Земљу, у Августу 1875.

Србин Милош Граковачки.

О Г Л А С.

СВИЈЕМА БОЛЕСНИЦИМА

снага и здравље без мединине и
трешкова.
REVALESCIERE DU BARY из ЛОНДОНА.

Има већ 28 година како ни једна болест није кадра супрот стати деликатној овој храни, која без мединине и трешкова лечи све боље у желуцу, живцима, грудима, плућима, устима, жлездима, саузимањ кожна, дисању, бубрезима и бјелици, као и туберкулозу, сушину, сићу, кашаљ, затвор, проди, слабост, шуљене, водену болест, грозницу, несвестицу, конгестиве, зујање ушну, буљавље баш и за вријеме трудноће, сужорност, вршављење, режњу, костоболу, бјелицу. — Извод из 80.000 цертификата од људи, који се попомога, међу којима цертификати од про-

фесора д-ра Вурриера, Г. Бенкеа, редок професора мединине на варбуршкој универзитету, мединског савјетника др. Ангелстајна, др. Пиреллија, др. Кандела, професора др. Дедес, др. Уре, грознице Кестелувардиовице, маркиз Брехановице и мно-гих других високих особа, свакоме ће се без-платно послати.

Кратак извод из свједочанства.

Број 61.210. Маркиз Брехановица 7 год-на ратна је од јетре, не имала сна, држала на свима удовима, вршавила и чинила.

Бр. 79.810. Г-ђа удовица Клемовица на Дизелдорфа, патила је од дивнашће главобоље и буљавља.

Бр. 75.877. Флорјан Келе, ц. кр. чиновник из Будина, нико је заваљене плућа, несавјестичу и терет на грудима.

Б. 75.910. Г. Гавра Тешнер, ђак више тр-говачке школе у Бечу, боловао је од груди и живца.

Б. 65.151. Г-ђица Монлујева није могла да једе ни да спава и вршавила је.

Ваше храни Revalesciere него месо и код одраслих и деце уштеди 50 пута више на цијени него ли у другим материјалима и јелима.

У плеканим кутијама: по фунта 1 ф. 50 и., 1 фунат 2 ф. 50 и., 2 фунта 4 ф. 50 и., 5 фунта 10 ф., 12 фуната 20 ф., 24 фунта 36 ф. — Нишкоти од revalesciere у кутији по 2 ф. 50 и. и 4 ф. 50 и. — Чоколада од revalesciere у прашку и таблицама за 12 шоља 1 ф. 50 и., за 24 шоље 2 ф. 50 и., за 48 шоља 4 ф. 50 и., у прашку за 120 шоља 10 ф., за 288 шоља 20 ф., за 576 шоља 36 ф. — Добити се може код Barry du Barry & Comp. у Бечу Wallfischgasse број 8., у Немца код Joseph v. Törok; као и по свима варошима код добрих апотекара и дућанима; а бечка кућа шаље уз поштанску упутницу на све стране. Још га продаје у Трсту: Serravallo; у Задру: Androvic; Рјени: Prodant.

(1—14).

Ово дана излази у Бечу

КАРТА БОЈИШТА

од д-ра Јордана.

Војни је 27 цлица. Врло је тачна: показује сва важнија мјеста, брегове, ријеке, језера; обузика

Херцеговину и Босну

и границеу Далмацију, војену Границу, Србију и Црну Гору.

Копта на јакој карти комад 20 новч. а е бојадисаним границама и оквирам 25 новчаћа. Имена су исписана немачки и словенски.

Наручује се на адресу: „Dr Jordan in Meidling bei Wien“.

ЦЕТИЊЕ, 13. Септембра. — Провустиа

сво у прошом листу јавити, да је на Грахову отворена телеграфска штација са дневном и ноћном службом, и да је 1. о. к. предана линија, Цетиње-Грахово, саобраћају. Ушљед тога биће но од свд у стању измијењ читавица и рамије и више новости доносити, које смо до сада по нарочитом поштоноши добијали.

Телеграмн „Гл. Ценогорца“.

ГРАХОВО, 10. о. к. — Дервни наша Чен-гић су 8 табора, пратећи тајин у Горанско, удари на усташе под водством Лазара Соција из Равно. Бој је трајао од ујутро до девет сати ноћи. Од Турака пало је преко 200, а устани 78 жртвених и рањенијех, а свега било је усташа око 400.

ОСТРОГ, 10. о. к. — Устани јучо су ударили на турско село Грдјевине и запланиједну караулу и 100 кућа турскијех, и циљенија доста стоке. Чујемо сада, да је чета пона Жарка пренјуче имала бој с Турцима и да се повукла к српској граници.

КОСТАЈНИЦА, 12. о. к. — Прекјуче жестоке битке код Коленидара и Пастирева. Усташа свега двије чете 180 људи, Турака око 700. Палих 7 вјештих, 4 рањених. Словенцу Ковачицу рамену одсјекоше главу. Два Бошњака и Словенци Мејан ухваћени. Турака жртвих однесо не 16 кола и 10 оставише у гори. Устани палије-нине неколико стоке турске, и повукли се, те се прикупљају, да новом снагом ударе.

Штампано у државној штампарији.